

ТРИЗУБА - REVUE HEBDOMADAIRE - **TRIDEN'**
UKRAINIENNE

Число 47 (305) рік вид. VII. 13 грудня 1931 р. Ціна 2+р. Prix 2 fr

Париж, неділя, 13 грудня 1931 року.

В цьому числі «Тризуба» в одділі «З преси» читач знайде надзвичайно цікаву й характерну звістку з Лондону. На засіданні особливого комітету, що його заснувала лондонська торговельна палата для вивчення економічного становища совітської влади, після доповіді самовидців, визнано було, що визвольні змагання України та сусідніх з нею країв стають загрозою пануванню окупантів московських. Загроза та видається такою реальною, що розважні і холодні фінансисти англійські роблять з неї вже конкретні висновки, дбаючи про врятування своїх капіталів.

На Україні, Доні, Кубані, Кавказі існування окупаційної влади московської непевне, воно під загрозою.

Ці висновки стають тим яскравішими, що вони зроблені на підставі ознайомлення безпосередніх спостерегачів з дійсним станом речей в тих краях. А те, що до них мусіли прийти холодні й чорстві англійські фінансисти, та ще ті, яким все одно з ким торгувати, хоч би й з чортом, роблять їх ще красномовнішими.

З визвольними змаганнями України, козачих земель та Кавказу мусить рахуватися сьогодні у власних інтересах світовий капітал. Лондонські промисловці сказали це виразно й ясно.

Майже того самого часу в Парижі в Дипломатичній Академії, як то відомо вже читачам «Тризуба», відбулися доклади п. Ол. Шульгина про Україну і п. Гегечкорі про Грузію та про їхню боротьбу за визволення і самостійність. Факт вже сам по собі характерний. А те зацікавлення, яке до тез докладів виявила зібрана виборна аудиторія, та

атмосфера розуміння наших змагань і теплої симпатії до них, яка почувалася на зібранні, робить його ще показнішим. Голова зборів п. Нулянс, виявши прихильність до боротьби Грузії за державність, присвятив Україні та її народові теплі слова, висловив певність, що незалежність України сприятиме встановленню ладу на Сході Європі, і кінчив побажанням, «щоб цю незалежність України було знову одновлено, але на цей раз не тимчасово, а назавжди».

Тими словами ясними голова зібрання підбив підсумки докладам і дав вираз тим поглядам на нашу справу, які сьогодні починають здобувати все більше прихильників між політичними діячами. Ми з особливою приємністю підкреслюємо виступ пана Нулянса і тому, що він, будши свого часу послом Франції в Росії, добре розуміє східно-європейське питання і вважається одним з авторитетніших знавців його, і тому що ті слова належать голові зібрання, яке об'єднує багато видатних політичних діячів різних націй.

Отже, поруч з висновками англійських промисловців можемо поставити аналогічні погляди представників іншого світу — світу політичного.

А минулого тижня в тому-ж таки Парижі відновив по літній перерві свою діяльність «Cercle d'études Ukrainiennes»: одбулися засідання Комітету Деламара та загальні збори клубу. Той інтерес, який викликає праця клубу, одгуки на книжку глибоку, правдиву й талановиту п. Евена, ті слова, що на тих зборах говорилося, листи ті, що на них були оголошені, показують, що розуміння нашої справи, зацікавлення нею і прихильність до наших визвольних змагань поділяють з діячами політичними і люде з іншої сфери — чисто культурної.

От ці неначе й не такі значні, відокремлені один од одного факти, коли їх поставити поруч, то ясно свідчать, що в поглядах на Україну позначається перелом. Те незнання української справи, те нерозуміння наших стремлень, які так боляче відбилися на результатах нашої визвольної боротьби десять год тому, поволі поступаються місцем річевому ознайомленню з Україною та її сусідами, розумінню їх визвольних змагань та симпатії до їх самостійности.

І що особливо виразно проступає в цих останніх фактах, це те, що процес ознайомлення з Україною, зацікавлення нашою справою та розуміння її ваги для усталення миру й ладу в Європі проходить па-

ралельно в різних сферах життя і в різних державах захоплює людей з різних світів — фінансового, політичного, культурного.

Героїчні зусилля кращих патріотів наших там, на окупованій червоною Москвою Україні і систематична праця тут на еміграції, що йдуть незалежно одне од одного, але рівнобіжно й прямують до однієї мети—визволення й самостійности України, починають давати нарешті свої результати: громадська опінія, яка так багато важить у світі і прихильности якої так потрібно буде для нас у слушний час, поволі починає до нас схилятися.

Після трьох років.

Три роки тому Бібліотека ім. С. Петлюри в Парижі розпочала своє життя. На той час вона мала лише коло 1.500 прим. книг. Помешкання з трьох кімнат здавалося великим. І думалося, коли то настане час, що по всіх стінах стануть полиці, заповнені книгами. Ніхто не гадав, що до терміну контракту на помешкання Бібліотека буде заповнена.

Та сталося инше. Завдяки жертвенності своїх і чужинців, завдяки енергії представників та окремих осіб, Бібліотека посідає більше 8.000 прим. книг, не рахуючи журналів і газет. Не тільки по всіх стінах стоять полиці, заповнені книгами, але й коридор і кімната бібліотекаря, навіть льох забиті друкованими матеріялами.

Дійсність перевищила найсміливіші надії і бажання. Сама книгозбірня, де працює Бібліотекар й проваджено видачу книг, стала затісною. Читальня з двома столами для періодики, не може дати місця ні для часописів (більше 60 назв), ні для читачів.

Прийшла нагальна потреба мати нове, більше помешкання. І воно винайняте. З 20 грудня Бібліотека буде міститися на 41, Rue de la Tour d'Auvergne, Paris 9-e, в помешканню з 5 кімнат. Є окрема кімната для музею, для книгозбірні й велика саля-читальня. Є окрема кімната для праці, та й бібліотекар не міститиметься в кухні, як це було три роки. Отже, розпочинається бібліотечне життя ширше. Але, винайнявши це помешкання, Рада Бібліотеки опинилася перед новими і великими труднощами. Нове помешкання коштує 10.000 фр. річно. Найняття нового помешкання, його ремонт і упорядкування, самий переїзд та видатки, з ним зв'язані, виходять по-за бюджет Бібліотеки, встановлений на цей рік. Потрібні великі зусилля, щоб здобути матеріяльні засоби. Зараз по всьому світі криза. Найдужче її відчуваємо ми, українці. Бо, відчуваючи й терплючи матеріяльну нужду, ми не сміємо залишити своєї національної роботи. Навпаки, за всяку ціну ми мусимо її поширювати. Коли инші, державні, нації можуть дозволити собі «роскіш» зменшити видатки й на культурні потреби, то нам цього не

вільно. Творючи культурні цінності, навіть на чужині, ми тим самим боремося за своє визволення. Ми й досі, скрізь і постійно, в стані війни, і наше становище тим тяжче, що війна ця безконечна, принаймні кінця не видно ще, матеріяльні ресурси для цієї війни меншають (вмірають старші діячі, молодші ще не всі твердо стають на ноги, і всі матеріяльно занепадаємо). Коли б це була звичайна фронтова війна, то кожен би сказав, що це абсурд — воювати в таких умовах, це, очевидно, йти на те, щоб бути упокореним. Та є війни, що завжди кінчаються перемогою. Це війна народа, війна духа! «Плоть немощна» — каже св. Письмо, «а дух бодр». І ми віримо в цей наш український «дух бодр». Віримо і сподіваємося. І ви, читачі, ви також всі вірите. Та одною вірою не можна жити. Та й чи може справді сказати «вірую» той, хто нічого робить. Знову словами св. Письма скажу: «Віра без діл мертва єсть».

Нам для наших діл треба великої напруженности і ще більшої жертвенности.

До цієї жертвенности ми й кличемо всіх тих, кому впадуть в очі ці рядки.

Нам не треба пояснювати, що ми кличемо до матеріяльної помочі. Ми тільки ще і ще раз нагадуємо українському громадянству про потребу підтримати єдину культурну установу у Франції, що має завданням служити Україні.

Ми також мусимо пам'ятати, що, підтримуючи Бібліотеку ім. С. Петлюри, ми творимо тут, де він загинув, вічний монумент йому.

Ми звертаємося до людей різних політичних напрямків, яким дорога культурна наша справа.

Ми нагадуємо всім тим, кому були розіслані минулого і цього року підписні листи, надіслати збірки. Багато ще не повернуло.

Зараз криза, нужда, зараз трудно прийти з жертвою.

Але де й коли було щось зроблено без жертви?

Іван Рудичів.

Пам'ятайте нову адресу Української Бібліотеки ім. С. Петлюри в Парижі: 41, Rue de la Tour d'Auvergne, Paris 9-e, France.

« 359 ».

(Лист із Варшави).

Сумно, сумно задзвонили церковні дзвони. Не по широких ланах України залунали вони. Залунали вони тут на чужині, скликаючи українців вояків та емігрантів на молитву до Всевишнього за душі тих, «що вмерли, але не зрадили України», як писав в своїх повідомленнях «Комітет по вшануванню пам'яті 359 при Українським Воєнно-Історичним Товаристві», скликаючи на першу у Варшаві панахиду по лицарях Базара.

З сумом сходилися на цю панахиду вояки та цивільні емігранти, а ще з більшим сумом ті, які були в повстанню 1921 року і яким доля суди-

ла урятувати своє життя, для переховання традицій повстанців 1921 року на далі. Ще не раз Варшава не бачила такого натовпу під час панахиди. Було більше 1.000 осіб, що викликало здивовання у випадково присутніх москалів, які потиху між собою говорили, «нікогда ми не думали, що їх так много і что оні так організовані. Даже воєнні знам'яна имеют: Это для нас новость». Тут зібралися всі українці помолитися за душі тих 359 лицарів, які стояючи на краю могили, яку власними руками викопали перед цим, з гидотою відкинули пропозиції комісарів зрентися України і стати в їх шереди, за що подарують їм життя.

Гордо стояли вони напів роздягнені над могилою, і відкривши свої груди сміло у відповідь кинули у вічі москалям «ще не вмерла Україна» і під цей наш гімн віддали своє життя. Здавалося червоним, що справа кінчена. Що пам'ять по тих 359 на віки загинула. Але вони помилилися. Не в силі вони були припинити розповсюдження по Україні тих легенд, які ходять про 359 розстріляних у Базарі. Пам'ять по них не лише не загинула і тут серед нас на чужині. Вона жива у нас, вона жива і серед других воєнків. Доказом є та маса людей, що ледве вмщалася в церкві. Прибуло більше 1000 осіб, що викликало здивовання у соборного причта, який ніколи не бачив такого натовпу під час панахиди.

На самому переді сумно колихалися три військові прапори: 6 Стрілецької дивізії, який бачив златоверхий Київ, якого полотнища благословляли хрести святої Софії, який колихав вітерець широких ланів України і ласково пестило сонце України, поруч гордо стояв прапор Запорізької дивізії, дарований в 1919 році турецьким урядом тій частині, яка перша з боєм перейде Збруч в боях з большевиками, ще далі прапор 3 кінного полку.

Прапори неначе відчували, що молитва л'ється за душі тих, які мріяли, що ці прапори завдяки їх чину будуть колихатися на майдані св. Софії під час молебна з приводу звільнення України від вікованого ворога її. Але доля не судила цього цим лицарям доконати. Сумно виконували останню послугу ці військові прапори, побожно схилаючися під час «Вічної пам'яті» тим, «що вмерли, але не зрадили України».

Пан-отець, настоятель Станичної Свято-Покровської Церкви Іларіон Бриндзан в послуженні двох пан-отців та діякона відправив цю панахиду. Розпочав чулою промовою, в якій підкреслив, що чин цих 359 треба прирівняти до чину спартанців, які всі за свободу батьківщини полягли при Термопилах. Промова зворушила всіх своєю сердечністю. Ще більше зворушила панахида, та тепла молитва, що йшла від самого серця пан-отця, який під час молитви переживав все те, що ми присутні. Видко, що він разом болів з нами за долю нещасних мучеників за Україну.

Хор під керуванням полковника Сологуба допомагав цій урочистості. В хорі неслися побожні слова молитви, в яких відчувалося зрозуміння хвилі. Серед співаків не один був в рядах нашої армії. Не один з них мав або друга-приятеля, або побратима по-між «3 5 9».

Ця панахида залишила велика вражіння на всіх присутніх. У кожного викликала бажання скорішої помсти за душі замордованих під Базаром. У кожного міцніше забилося серця розпочати нову акцію, за яку так гордо-сміливо загинули наші товариші по зброї. Думки переносилися на ті лани, де знаходиться могила, яка розтоптана москалями, щоби не було і сліду по 359. Але віримо, що там, де не вільно зараз упорядкувати цю могилу, поставити відповідного хреста-пам'ятника, не одна українська душа стиха молилася за душі своїх лицарів-мучеників. Віримо, що скоро прийде час, коли зможемо розшукати дорогу нам могилу і віддати пошану тим, які на це заслуговують.

Ця панахида з'єднала нас, людей чину, людей далеких від політики, які мають лише перед собою не власний добробут, але звільнення рідного краю, який ми так кохаємо. Але ми всі як один станемо в шереди нашої армії для звільнення України. Сьогоднішня панахида довела, що ніякі навали, ні які злидні, ні які провокації не в стані розбити наших шеревів.

в яких ми донесемо ці прапори, що були вчора на панахиді разом з «3 5 9». Вони будуть нашими дороговказами в майбутньому побідоносному марші на Київ.

Варшава. 29. XI. 31 року.

Ошпенменко.

Кожен українець повинен знати адресу Української Бібліотеки ім. С. Петлюри в Парижі: 41, Rue de la Tour d'Auvergne, Paris 9-e, France.

3. ЖИТТЯ Й ПОЛІТИКИ

В центрі уваги цілого світа стоїть господарська криза. Небувала по своїх розмірах, катастрофічна по своїх наслідках, вона що-далі, то глибше захоплює поодинокі держави, виявляється не тільки у важких господарських ускладненнях, але в цілому перебігові політичного, громадського і культурного життя. Газети переповнено відомостями про розвиток кризи і про перебіг її в усіх державах, причому найбільше уваги і місця присвячується тим країнам, які ведуть перед в сучасному господарському і культурному життю. Цілі сторінки присвячуються нотуванню того, як проходить і розвивається криза в Англії і Німеччині, Франції і Сполучених Північно-Американських Державах. Натомість дуже мало місця уділяє європейська преса перебігові сучасної господарської і громадської кризи у тих народів, яким історична доля судила опинитися в становищі народів недержавних. Навіть ми самі, що маємо нещастя належати до цих недержавних націй, на сторінках своєї преси, мабуть, більше місця присвячуємо справам, що зв'язані з перебігом кризи у чужих, ніж у себе; навіть ми самі, мабуть, більше займаємося тими проєктами і заходами, які висовуються десь инде для полегдження чужих труднощів, і мало спиняємося над тим, як порадити своєму лихові.

А між тим криза свій згубний вплив виявляє на нашому господарстві, на нашому життю в повному об'ємі. В різних формах в зв'язку з приналежністю часток нашого народу до різних державних організацій виявляється цей вплив, але це, розуміється, не зменшує всієї серйозності тих подій і тих процесів, що мають місце у нас. І тільки через нескладність і елементарність нашого життя ті поважні і тривожні процеси, що мають місце серед нас, виявляються в низці дрібних фактів, які не набірають характеру зовнішньої ефектовності, які не тільки не приваблюють уваги чужих, але часто лишаються по-за нашою власною свідомістю. Криза своїм важким тягарем зачепила основну частину нашої нації — українське селянство. Його господарське становище є поважно загрожене. Загрожене скрізь, не лише в тих державах, які безпосереднє зв'язані з капіталістичним світом і безпосереднє відчувають вплив кризи, але також в совітському союзі, провідники якого так тішили себе неоправданою надією, що їм вдасться уникнути впливу світової кризи. Коли в межах Польщі, Румунії і Чехословаччини наше селянство відчуває вплив сучасної господарської катастрофи в наслідок небувалого зниження цін на сільсько-господарські продукти, коли воно там примушене в результаті цих низьких цін оголоувати себе од найбільше необхідних запасів і підирвати в кінець свою господарську базу, то так само лише в одмінних формах виявляє свій згубний вплив сучасна світова криза на сільське господарство в совітській Україні. Ті кошти, які одержувала совітська влада з закордонних кредитів, ті запаси чужої валюти, що їх добувала шляхом зовнішньої торгівлі, тепер, в зв'язку з світовою кризою, зменшилися до мінімуму і доводиться совітським чинникам засоби для виконання п'ятилітки, хоч і в значно зменшених розмірах, шукати шляхом збільшення по-над усякі межі натиску на селянство. Сільське

господарство України в результаті конфіскації збіжжя, які носять назву хлібзаготівель, в результаті збільшення податкового тягару, опиняється у безвихідному становищі. Руїна селянства йде повним темпом на всіх землях, заселених українською нацією. Так само важким тягарем лягає сучасна криза на наше робітництво, ще важкішим, ніж на робітництво державних націй. Наше робітництво, що складається в першу чергу з некваліфікованих, гірше оплачуваних фахів, в якому заступлений у великій степені сільсько-господарський пролетаріят, робітництво в значній степені неорганізоване, в першу чергу попадає в ряди безробітних, воно в меншій мірі користується тою державною допомогою, яка уділяється для безробітних. А на совітській Україні, в зв'язку з переведенням режиму економії й господарського розрахунку, українське робітництво стає об'єктом найбільш безсоромної експлоатації і визиску, яких не знають капіталістичні країни.

Середні соціальні групи на совітській Україні знищені політикою совітської влади. На тих наших землях, де не сягає світська рука, де наш народ з великими труднощами творить зав'язки того розвинутого господарського життя, яке є питоме модерній європейській нації, ми опиняємося в зв'язку з кризою в надзвичайно скрутному становищі. Не може воно бути інакше, коли опиняється в катастрофічному стані основна господарська база нації — селянство. Не може воно бути інакше, коли шкідливим впливом кризи підлягають і більші сильні забезпечені кредитом, досвідом і збутом краму од нас господарські підприємства наших сусідів. Переживає скруту наша торгівля, як приватна, так і кооперативна, погіршується стан українського ремісника, нищиться господарська база і рівновага нашої інтелігенції. Захитання господарської бази не може не відбиватися на темпах і змісті нашого культурного і політичного життя. Доводить існування тут неминучого зв'язку і неминучого впливу захитаної господарської бази є зайвим, остільки це є очевидним. А коли захитати, що сучасна господарська криза, що-далі то більше виявляє свій затяжний характер, стане явною необхідність розглянути основні проблеми нашого національного життя і нашої політики в світлі тих нових обставин і умов, які творить для них сучасна криза.

На разі ми обмежимося самою постановкою питання, самим приверненням до нього уваги. Хочемо в цьому місці лише зазначити всю важність і все значіння тих питань, які сучасна світова ситуація ставить перед нами. Хочемо підкреслити цілу необхідність розглядати питання, зв'язані з сучасною світовою кризою, не тільки абстрактно, але конкретно в пристосованню до нашої національної ситуації, наших потреб, наших перспектив.

* * *

Від загальних міркувань про загальні проблеми нашого життя і політики перейдемо до наших конкретних справ, які висовує наше біжуче життя. Хотіли ми б спинитися на справі тої унійної акції, яка на Волині набирає все більшого розголосу і поширення, особливо з часу переходу до унії популярного і в українських колах о. Табінського.

Поширення і певна популярність унійної акції на Волині не може для нас бути несподіванкою. Не буде так само для нас дивним, коли вона на Волині осягне де-яких успіхів. Занадто ненормальні відносини панують в православній церкві в Польщі, занадто легковажаться і просто зневажаються потреби православного українського населення православною ієрархією для того, щоби це не викликало неминучої при таких умовах, цілком природної реакції. Але є в переведенню унійної акції, точніше в освітленню її ролі і значіння певними людьми, один момент, перед яким треба було б як найвиразніше остерегти. Між іншим, виразно позначився цей момент також і в листі о. Табінського, яким він мотивував свій перехід до унії і який був свого часу видрукований в «Ділі». Це — трактовка переходу до унії, як кроку, який вимагається інтересами українського національного руху, трактовка православія, як «московської» віри. Нам

здається, що в побудованню такого підходу до унійної акції криється велика небезпека для розвитку самого ж українського національного руху. Наш рух, як національний рух кожної модерної нації, вже давно переріс межі конфесійности. Ми уже вийшли з того стану примітивізму, який би зв'язував належність до нації й виконання всіх обов'язків її членом з належністю до певної віри. Ми можемо, віддаючи цілу пошану тим культурним цінностям, які внесла в українське життя греко-католицька церква в Галичині, разом з тим високо ставити ту національну працю, яку виконав український соціалістичний рух. Можемо високо оцінювати заслуги для національної культури Липинського, Драгоманова і Франка, хоч один з них лишився правочинним римо-католиком, другий зрівав з православ'ям, а третій з греко-католицизмом. Коли де-які волинські інтелігенти цього не розуміють і трактують перехід до унії як крок, що мусить неминуче впливати з українських національних переконань, вони змагаються завернути український національний рух назад. Чи вони не розуміють, що коли вони стануть роздмухувати серед українського населення дзерна релігійної ворожнечі і зненависти, то вони викличуть серед і без того дезорганізованої і дезорієнтованої волинської людности ще більше роз'єднання, яким скористується з певністю лише *tertiu gaudens*. Гарне виконання обов'язків члена української нації є абсолютно не зв'язано ні з належністю до «московського» православ'я, ні до «польської» унії, як і загалом з приналежністю до тої чи иншої конфесії. Унійну акцію треба трактувати лише й виключно, як певну релігійну, але не національну акцію. Само собою, прихильники унії, як і прихильники православ'я, оскільки вони являються свідомими членами своєї нації, можуть вважати, що їхня конфесія є єдиний шлях, через який можна досягти національний ідеал. Це говорять і повторюють клерикальні партії цілого світу. Є неминучим це і у нас. Але треба остерігати, щоби подібні настрої не ставали предметом загального національного обороту. Особливо на Волині, при тих складних умовах, в яких там перебуває українське національне життя. Шлях поступу національного життя там, як і скрізь, лежить не в його клерикалізації, а в його секуляризації.

В. С.

Всі грошові злети для Української Бібліотеки ім С. Петлюри в Парижі треба висилати виключно на адресу Бібліотекаря: Mr I. Rudicov, Bibliothèque Ukrainienne S. Petlura, 41, Rue de la Tour d'Auvergne, Paris 9-e. France.

3 міжнароднього життя

— Подорожі італійського міністра.

Як відомо, за післявоєнний час міжнародні дипломатичні зносини збагатилися новим засобом, а саме сталим подорожуванням міністрів закордонних справ чи самих прем'єрів великих держав з метою персонально зустрінутися і перебалакати з своїми колегами в тій чи иншій європейській, а часом і в заокеанській столиці. За другу половину поточного року таких побачень було дуже багато. Відповідні міністри їздили до Лондону, до Парижу, до Берліну і до Риму, наприкінці року до того було ще додано подорожі до Вашингтону в Північній Америці.

Усі оті останні візити і подорожі так або инакше зв'язані були з світовою економічною кризою і першим загрозливим її наслідком — банкрутством германської державної господарки. Про це було викладено свого часу на цьому місці. Але серед них було дві візити, які одзначаються начебто трохи иншими рисами. Це — італійські подорожі; одна з них — до Берліну, друга — до Вашингтону. Обидві вони припали зараз же після французьких візитів до вказаних столиць, і обидві мають на собі прикмети

наявного італо-французького суперництва, такого характерного для закордонної політики італійського диктатора в Європі та по-за її межами.

Звичайно, зверх все було гаразд, і годі було б шукати вияву того суперництва в офіційних заявах, в комунікатах, які завжди випускаються після такого роду побачень і т. и. Урядові чинники про такі речі звичайно мовчать, а виявляє її нормальне преса, яка, розважаючи справу, зводить до купи всі елементи зовнішнього і внутрішнього порядку, провокуючи одночасно з тим «героїв дня» на відповідні приватні виступи і заяви перед її представниками. А в тім матеріяли для характеристики італійських візитів особливо до Берліну дано не тільки пресою, а й самими італійськими державними людьми.

Подорож італійського міністра закордонних справ Гранді (сам Мусоліні од якої будь закордонної подорожі ухиляється з багатьох причин) відбулася наприкінці минулого жовтня. Офіційно вона була відповіддю на германську візиту до Риму. Але хоч германські міністри були в Римі ще в кінці літа, італійська візита до Берліна, по-перше, сталася не до французької подорожі до германської столиці, а після неї, а по-друге, припала вона начеб-то несподівано як раз на той час, коли голова французької влади пересправляв з американським президентом, а італо-германська розмова у Берліні точилася навколо тих самих тем, які мали бути основою переговорів між Лявалем і Гувером у Вашингтоні. Більше за те. Відбувши візиту у Берліні, Гранді негайно подався до Америки. Для того він також мав цілком пристойний претекст, бо мусів одповісти на візиту американського міністра закордонних справ до Риму. Але та американська візита була ще до того, як повстала сама думка про подорож Ляваля до Вашингтону, і не було у Гранді ніякої офіційної причини приспішатися з своєю відповіддю. А в тому з'явився він у Вашингтоні зараз же після того, як звідти від'їхав Ляваль.

Преса дає тому точне пояснення. Міжнародне становище Франції давно вже не дає спати фашистському диктаторові Італії. На всіх шляхах вимріяної експанзії своєї зустрічає він французьку могутність. На Середземному — на мові Мусоліні — римському морі має він перед собою французьку флоту, сильнішу за італійську; французькими стали такі колишні італійські землі, як Савойя та Ніца, а Корсика берегами своїми, так мовити, врізується до італійських островів і навіть підходить до самого тіла апенинського півострову. На африканському побережжю найліпші колонії належать Франції, а на азійському — має вона мандат на багату Сирію, в той час як Італія не дістала там нічого. На Балканському півострові італійська експанзія перетяга французьким союзником Югославією, в Середній Європі — Чехословащиною, на кордонах СССР — Румунією та Польщею, зв'язаними знову ж таки з тою самою Францією. А до того ще слово Франції в Європі і у цілому світі важить багато, далеко більше за слово Італії, яка вже сьогодні, на думку Мусоліні, нічим не гірше за свою північну латинську сестру, а в майбутньому мусить стати могутнішою, культурнішою і т. и. за неї.

На початках, років із три тому, італійський диктатор гадав, що Францію можна впрост залякати, бо вона, республіканська країна, не має одного вождя, якого мають слухатися усі, а тому й не зможе дати відповідного спротиву єдиній волі фашистської Італії. Сам Мусоліні став був виголошувати громові промови про силу італійської зброї, про нікчемність європейської демократії, а італійська преса цілком одкрито говорила про начеб-то неминучу війну з Францією. Як відомо, з того нічого не сталося. Французька демократія, що виявила за великої війни, як вона вмів битися за свою батьківщину, так мовити, й оком не моргнула у відповідь на провокації своєї сусідки. На кожний випадок, французький уряд поставив на своєму південному, досі безбройному, кордоні модерні фортеці та трохи війська, щоб, коли вже італійці таки захочуть воювати, війна ота точилася на їх державній території. Після того все шухло й затихло в Італії. Мусоліні став промовляти на інші теми, преса — також.

Од простого залякування італійський «дуче» перейшов до складної

дипломатичної гри, працюючи над утворенням так званого східного блоку держав, спрямованого проти Франції та її союзників. Масив того блоку мали складати Італія, Германія та ССРСР, в супроводі всіх інших менших держав, незадоволених чи скривджених мировими договорами, як Австрія, Угорщина, Болгарія, Греція, а в Азії — Туреччина. Блок мав бути на початках дипломатичним для праці в Лізі Націй та взагалі в царині міжнародних взаємовідносин, а в майбутньому, по потребі, міг бути перетворений і в чисто військовий союз, грізний простором своїх територій; кількістю свого населення, та який міг би нав'язати силою свою волю не тільки Франції, але й цілій Європі.

Як то відомо читачам «Тризуба», в дипломатичному аспекті східний блок став реальним фактом. Вияви його найчастіше помічалися в Женеві. Усі вказані вище держави, добившись вступу ССРСР і Туреччини (не членів Ліги Націй) до ріжного роду комісії при Лізі Націй, працювали там спільним фронтом, ведучи наступ на Францію та її союзників.

Наступ той ведено було по лінії ревізії всіх мирних договорів. Ревізія договорів бажана всім членам того дійсного, хоч і не формального й досі східного блоку. Германія, Австрія, Болгарія, Туреччина, Угорщина зв'язують з нею можливість, коли не зовсім, то хоч до певної міри, відтворити своє до-воєнне державне становище. ССРСР — у європейських розрухах вбачає той терен, на якому тільки й може зродитися до нового життя ідея світової революції та зв'язана з нею надія на соціалізацію Європи. Італії-ж, як про те говорять злі пресові язики, ревізія договорів потрібна на те, аби вона могла повторити випробовану за часів великої війни політику, тоб-то в слушний час перейти з одного табору до другого, діставши за те певні компенсації, на цей раз од Франції, десь в Африці, чи в Малій Азії.

Вважалося, що ревізія може бути переведеною мирно, шляхом дипломатичних пересправ і пізнішої згоди між заінтересованими державами. Коли ж виявилось, що Франція та її союзники що-до цього впрост неуступні, заговорили про нову європейську війну. І так далеко були пішли вже в цьому напрямі, що з рік тому назад вславлений німецький генерал Людendorф в опублікованій з того приводу книзі, зважав навіть перепиті збройного конфлікту двох блоків — східного і французького і прийшов був до висновку, що в Берліні можуть опинитися чеські полки, а італійці з соромом будуть загнані в Апенїнські гори.

Світова криза не знищила розподілу Європи на два ворожі табори, але в значній мірі загальмувала ревізіоністичну кампанію східного блоку. Загальну увагу звернуто було на ближчі, так мовити, сьогодняшні інтереси, головним чином економічного порядку. Встала негайна проблема порятунку Германії од фінансового банкрутства, аби врятувати тим самим й інші країни, економічно з нею зв'язані. Тут з особливою силою виступила на зовень економічна сила Франції, яка серед загальної кризи сміла і змогла зтримати в ладу і в порядку свою народню і державну господарку. Виявилось, що проти Франції і навіть без неї європейським державам, а навіть і Америці не можна зорганізувати достатню економічну допомогу тій самій Германії, що разом з Італією стояла на чолі східного блоку. Італія ж одійшла майже цілком на бік, бо країна ця позбавлена скільки будь значних економічних ресурсів, а тому й сама з великими труднощами переживає свою внутрішню кризу фінансову.

А в тім італійська дипломатія і в цей час не одмовилася од своєї фашистської традиції суперництва з Францією. Свого міністра закордонних справ послав Мусоліні до Берліну не тому, що хотів прийти Германії на допомогу економічно, а тому, що боявся, як би вона, послуховавши французьких міністрів, не одпала од східного блоку. Оскільки можна розважити з газетних звісток і з міністерських італо-германських заяв, зроблених після італійської візиту в Берліні, ця мета Гранді була ним досягнена. Германія й зараз стоїть, як і стояла на лінії ревізії, і то за всяку ціну, — договорів, і в цьому пункті не зробила й не зробить Франції жадних уступок. Правда, таку неуступність германського уряду можна пояснити не

тільки італійськими впливами, скільки її внутрішніми політичними настроями. Але факт зостається фактом, і Муссоліні має основи бути тим задоволеним.

Менше успіху мав Гранді в Америці, куди він, поминаючи офіційний претекст подорожі, поїхав з навною метою притямити вражіння французької візити й показати американцям, що крім Франції та її союзників, єсть ще в Європі і інші держави, інтереси яких протилежні інтересам французького блоку. Другу Європу він, у бесідах з Гувером та Стімсоном, безперечно виявив, але вони й без того про неї добре знали й не дуже то вже високо її цінували. Що ж до вражіння, то воно наочно було скоріше негативним. Офіційний комунікат звичайно промовляє про взаємну «симпатію», але неофіційна політична опінія, виявлена в американських газетах, впрост говорить про недовір'я, яке викликала до себе місія італійського закордонного міністра. Попсувала вражіння візити також і американські італійці, які зустрінули фашистського посланця бомбою в посольстві, скандалами і плюванням на вулицях і т. п. Єдиною, здається, людиною, яка в усьому погодилася з Гранді і виявила це публично, був все той самий сенатор Бора, ворог французів та приятель німців та ще де-кого.

Так скінчилися суперницькі візити італійського міністра. Для інтересів Італії вони не дали нічого, але підкреслили ще раз той факт, що не все гаразд в політичному світі Європи та що її майбутнє багато на всякого роду тяжкі несподіванки.

Observer.

Українська Бібліотека ім. Петлюри в Парижі переїхала на нове ліпше помешкання. Що ви зробили, щоб допомогти їй?

З преси.

В паризькій російській газеті «Возрождение» (ч. 2365) надруковано під заголовком «Югъ и Сѣверъ Россіи» надзвичайно цікаву кореспонденцію з Лондону, де оповідається про нараду особливого комітету, що його влаштувала лондонська торговельна палата для досліду економічного становища совітської влади. На тій нараді вислухано було доклади представників великих британських товариств, які перебували в совітах. Ось що по-між иншим оповідав торговий агент, який жив в портах Чорного моря, про те, що діється на Україні та в сусідніх з нею землях.

«Минулої весни та літа багато комуністів було перебито. Взагалі з минулого року багато де-чого змінилося на Україні, в козачих землях і на Кавказі. Проповідь самостійної України провадиться повсюди, хоч і потай. І навіть та сама біднота, яка ще рік тому стояла за уряд і отримувала від нього всякі пільги та обітниці, перейшла нині в опозицію. ▶»

«Чужинці тепер у великій моді у місцевого населення. Їм часто доводиться вуслухувати розмови про те, як би добре було визволитися від комуністів. Всі визнають, на жаль, що в спроможності місцевих сил лише тактика пасивного спротиву, і всі покладають надії на західні народи. Ніхто не може сказати, що реального під тими розмовами і жалями, але факт той, що і українці, і донці, і кубанці тільки й мріють про визволення з-під большевицького ярма. Посилаються на приклад прибалтійських держав. Проти Москви ненависть велика»...

Обміркувавши доклади, нарада

«визнала, що становище совітської влади на півдні Росії викликає поважні побоювання»,

а тому й ухвалено подбати про те, щоб заінтересовані фірми витягли вкладені туди гроші, а на далі совітам кредитів не давати.

Такі безсторонні спостереження тверезого самовидця і такі, приємні для нас та неприємні для червоних окупантів, висновки холодних англійських купців.

Не позбавлено цікавості й те, що ці відомості подає кореспондент неприхильного до самостійности України органу.

З широкого світу.

— Військові аташе акредитованих в Токио держав після подорожі по Манджурії заявили представникам преси, що японські військові операції в Манджурії цілком виправдані обставинами, які там склалися.

— Англія, запровадивши заборонні тарифи, одмовилася від пропозиції французького уряду що-до перегляду тарифних взаємовідносин.

— Французький державний банк загубив 2 з пол. міліярда франків на пониженню цінности належної йому англійської валюти; ця втрата має бути покрита з резервів банку.

— Посол Гітлера в Лондоні зробив важливу заяву пресі про міжнародню політику німецьких націоналістів.

— В Гродні повіщено двох большевицьких шпиків.

— В Лондоні закінчилася конференція Круглого Стола в справі Індії; Інді вийхав до Парижу і Риму.

— В Женеві відбулася конференція, скликана Міжнароднім Червоним Хрестом в справі захисту цивільного населення від повітряної війни.

— З поданих конференції розбросення даних випливає, що загальний річний військовий видаток Італії — 8.417 міл. фр., Японії — 6.668 міл. фр. Німеччини — 4.274 міл. фр., Польщі — 2.400 міл. фр.

Лише на поземні сили витрачають: СССР — 13.100 міл. фр., Велика Британія — 9.133 міл. фр., Франція — 8.655 міл. фр., Америка — 7.350 міл. фр., Італія — 5.187 міл. фр., Німеччина — 3.010 міл. фр., Японія — 2.885 міл. фр., Польща — 2.075 міл. фр.; на морські озброєння витрачають: Америка — 7.900 міл. фр., Велика Британія — 6.200 міл. фр., Японія — 3.401 міл. фр., Франція — 3.013 міл. фр., Італія — 1.958 міл. фр., СССР — 1.700 міл. фр., Німеччина — 1.150 міл. фр., Польща — 94 міл. фр. На повітряне озброєння — Америка — 2.750 міл. фр., Британія — 2.385 міл. фр., Франція — 2.139 міл. фр., СССР — 2 міл. фр., Італія — 1.272 міл. фр.

— В Латвії сформовано новий кабінет Скуйсна.

— 17 конференція большевицької партії збереться в Москві 30 січня 1932 р. На порядку денному: другий п'ятирічний план і економічно становище в 1931-32 році.

— В Палермо в Сицилії закінчено будівництво кількох невеличких військових кораблів для перської флоти, що має під командою італійських інструкторів плавати в Перській затоці. Базою її має бути Бушір.

— В Байреті знайдено 6 досі невідомих музичних композицій Вагнера.

— Турецький уряд запровадив ряд заходів до обмеження закордонного довозу.

— В Америці значно зменшилося кількість мільонерів. Було в 1929 р. — 653, лишилося лише 149.

— Президентом Аргентинської республіки обрано ген. Жусто.

— Чеський бюджет стверджено в сумі: видатки — 9.318 міл. кор., прибутки — 9.323 міл. кор.

— Іспанія має перевести повну реорганізацію армії.

— Згідно з даними японського міністерства війни японська армія в Манджурії під час боїв з китайцями загубила з 18 вересня: 12 старшин і 198 вояків забитими, 27 старшин і 446 раненими.

— Повернувся з Індокитаю повітряним шляхом до Парижу міністр колоній Рейно.

— Французький посол в Букарешті Габрієль Пио головував в Чернівцях на перших зборах Т-ва друзів Франції в Буковині. На зборах були представники українців.

— Італійські залізниці в 1930-31 р. дали 10.300.000 лір прибутку.

— До Японії прибули леви, подаровані абисинським імператором японському мікадо.

— В Єрусалимі має зібратися панісламський конгрес.

— Американський уряд апробував після багатьох спроб новий дирижабль «Акрон», що озброєний гарматами і несе на собі кілька авіонів.

До передплатників і прихильників.

Світова економічна криза тяжко відбивається на всій українській еміграції. Від браку праці терплять її організації, терпить їхня питома і ширша національно-державна робота. Але які б не були обставини, робота, яку веде українська еміграція, не може і не мусить припинятися чи зменшуватися.

І в першу чергу український загал не повинен занедбувати свою вільну пресу, що є найліпшою зброєю у боротьбі з ворогами і найліпшою катедрою для звернення до друзів.

Наша редакція, оповіщаючи на 1932 рік таку саму передплату, як і в 1931 році, робить жертву, сподіваючися, що громадянство її зрозуміє і скомпенсує збільшенням числа передплатників, поширенням часопису по всіх країнах, де живуть українці.

Від наших прихильників і передплатників залежить зробити нашу жертву не лише легкою, а й корисною для цілої української справи.

Чи ви склади цього року свою ленту на Українську Бібліотеку ім. С. Петлюри в Парижі ?

Хроніка.

3 Великої України.

— Ліквідація неписьменности. В Роздільнянському районі, за відомостями «Наросвіти» охоплено школами 80 відс. неписьменних і малописьменних. На самому ж ділі є такі села, де навчання неписьменних зовсім не починали («Ком.» ч. 323 з 24. XI).

— Члени комуністичної організації, яких ще треба вчити, що то є комунізм. На луганському заводі ім. Жовтневої Революції комуністична партійна організація нараховує 2.715 членів, з яких більше половини — кандидати комуністичної партії. Комуністичної грамоти ці кандидати не знають, бо «партосвітлю» охоплено тільки 28 відс. » їхнього числа («Ком.» ч. 324 з 25. XI).

— Яке то є поліпшення побуту учителів. Постанова ЦК ВКПБ, як відомо, говорить про ряд заходів до поліпшення матеріально-побутових умов учителів. Але в Київській міській раді, учителям, які добивалися виконання названої постанови, відповіли що ЦК не врахував, очевидно, матеріальних обставин, коли приймав названу постанову, і тому нічого для учителів зараз зробити не можуть. Ще з 1 жовтня мусіли бути видані учителям книжки до кооперативів. Видали ці книжки лише 19 листопаду. Є надія, що по цих книжках учителі зможуть діставати хліб і продукти, але ріжних товарів учителі однаково діставати не будуть («Пр. Пр.» ч. 267 з 25. XI).

— Наказано орати по снігу. На 20 листопаду на Україні на зяб було заорано ли-

ше 46,1 відс. проти плану («Пр. Пр.» ч. 267 з 25. XI).

Наркомзем постановив припустити зяблювання і по снігу, як що грунт не дуже промерз, аби заорати, як можна більше («Пр. Пр.» ч. 268 з 26. XI).

В совітських і дальніх труять. В Києві відбувся процес в справі отруїння в громадській їдальні 40 студентів. 22 з цих студентів лежали в шпиталі з 15 до 30 жовтня.

На суді виявилось, що студентів отруїлося значно більше, ніж 40, але де-які з отруєних не приголосилися по лікарську допомогу.

Слідством виявлено, що винними є в цій справі завідувач їдальні, член комуністичної партії, та двох кухарів, які так готували їжу, що в ній можна було знайти тарганів, нечищену картоплю і т. д.; продукти не переховувалися, як слід. «Студенти отруїлися через те, що юшку для борщу та соусу виготовляли ще з вечора зовсім недозволеним способом, тоб-то з недозварених костей солонини. Ця юшка цілу ніч стояла на плиті в температурі, що сприяла розвитку шкідливих бактерій».

В иншій їдальні так само ледве не дійшло до отруїння по вині завідувача, так само комуніста, який не звернув уваги на те, що м'ясо було зіпсоване. До отруїння не дійшло через випадкову інтервенцію лікаря перед обідом, який заборонив видавати недоброякісну їжу («Пр. Пр.» ч. 268 з 26. XI).

— Що говорять робітникам в ССРСР ті робітники, яких большевики привезли з-за кордону для своєї пропаганди. До Кадівки в Донецькому басейні приїхало

11 чужоземних робітників з Америки, Німеччини та Англії. Цікаво, що за «Прол. Правдою» ці «чужоземні товариші відзначають, що в СРСР життя йде повною ходою, а за кордоном занепад і розклад усього господарства та зубожіння робітничої класи. Представник Канади зазначив, що там працюють тільки ті галузі промисловости, які виробляють продукцію для воєнних потреб» («Пр. Пр.» ч. 267 з 25. XI).

— Цукроварні стають посеред кампанії. На день 21 листопаду з 50 цукроварень, що підпорядковані київському цукротрестові, не працювало уже 17. Крім того за 5 днів від 20 до 25 листопаду в 20 цукроварнях були простої, що тривали разом близько 4 діб. Всі ці простої трапилися через брак буряків, але є такі цукроварні, що стоять через брак вугілля, як, наприклад, ім. Цюрупи, Вільшанська, Іванківська то-що («Пр. Пр.» ч. 267 з 25. XI).

— Щоб не вмерти зімою з голоду, селяне ховають від большевиків хліб та буряки. Мик. - Борщагівський та Білогородський колгоспи на Київщині утаїли частину хліба від совітської влади і не здали його. Мик. - Борщагівський колгосп засіяв був 38 гектарів пшениці, але про це не подав відомостей владі і залишив пшеницю собі. Жита мав цей колгосп 1.024 центи. а «здав державі» лише 206.

В Білогородському колгоспі засіяли 625 гектарів хліба, а подали відомості, що в колгоспі засіяно лише 320 гектарів («Пр. Пр.» ч. 265 з 23. XI).

— В радгоспах Первухінському Цукрокомбінату, після ревізії районним партійним комітетом, зроблено повторне копання буряків, причому накопано було кілька тисяч центи. У Вербівському радгоспі повторне копання дало пересічно по 62 центи. буряка з гектара. Крім того керівник Вербівського радгоспу приховав врожай буряків з 18 гектарів («Ком.» ч. 319 з 20. XI).

— В артілі ім. 13-річчя Жовтня

в селі Кам'яна Балка виявили склад буряків, які колгосп приховав, щоб годувати коней («Ком.» ч. 319 з 20. XI).

— В Районі Шполянської цукроварні за один день виявлено прихованих по ямах 314 центи. буряків. Через те до 20 сіл вислали большевики спеціальні робітничі бригади «на боротьбу за буряки» («Пр. Пр.» ч. 268 з 26. XI).

— В с. Варварівці Винницького району селяне заорали три гектари невикопаних буряків («Ком.» ч. 321 з 22. XI).

— Гине городина. — На Сумщині незібрана городина гниє на полі. На збирання городини мобілізовано большевиками все населення міста Сум.

— В Крюківському районі план заготівлі картоплі виконано лише на 26 відс., капусти на 7,8 відс., цибулі — 3,4 відс., буряків — 6 відс. («Ком.» ч. 321 з 22. XI).

— При огляді кореспондентом «Прол. Пр.» овочесховищ виявлено «факти легковажного, подекуди одверто шкідливого ставлення до сотень тон городини».

Картоплю замість дозволеної висоти в 1 метр насипають на 2-2 з пол. метри. Городину завантажують неперебрану, вогку, в кагатах вона злежується і починає гнити.

«На городній базі Миськ СТ (Київ) лежить неперебраною 4 вагони картоплі в 2 метри, отже що робиться знизу — уявити не важко. В одному з відділів цього ж таки овочесховища гниє велика партія салери. З 10 вагонів картоплі перебрано тільки 1 вагон».

«База Миськ СТ на розі Тургенівської та Гершуні перебуває в такому самому стані. 2 вагони картоплі гниють і смердять. Картоплю в цій базі розкрадають».

Безгосподарність доходить до того, що один із складів картоплі улаштували в лосі, в якому протягом 20 років тримали нафту і який таким чином цілком непридатний для переходу в ньому городини («Пр. Пр.» ч. 266 з 24. XI).

— Загинуть тисячі тон бавовника. В Кахівському та Горлівському районах,

де знаходиться 30 відс. усієї засівної площі бавовника на Україні. збірання бавовника на 14 листопада було виконано лише на 17,1 відс. Під загрозою псування знаходиться 6.000 тон бавовника. В Очаківському районі на 14 листопада було зібрано 22 відс. бавовника, а у Н. Васильківському усього лише 8 відс. («Ком.» ч. 32 з 21. XI).

— Не зібрано кукурудзу. На Тираспольщині ще досі не зібрано 12 тисяч гектарів кукурудзи («Ком.» ч. 323 з 24. XI).

— М'ясна совітська господарка. У колгоспах Теплянської, Минчанської, Герасимівської сільських рад приміщення на худобу вкрай забруджені. Худоба буквально потопає в болоті. Багато приміщень без дахів з розваленими стінами. Таке саме становище і в колгоспах Волушанської та інших сільських рад («Ком.» ч. 324 з 25. XI).

На 20 листопада на «базах м'яскокомбінату» в Харькові було до 15 тисяч голів різної худоби, яка стоїть просто неба на морозі, бо для неї нема приміщень. Згідно з правилами, тримати худобу на базі перед зарізком можна лише 3-4 дні, в дійсності ж переважна частина худоби перед зарізком стоїть 10 день, чому, приймаючи на увагу те, що немає худоба ні догляду, ні їжі втрачає уже одну-дві тисячі центн. м'яса і сала.

На згаданих базах є також понад 2000 телят віком від 6 місяців до 1 року, в той час, як різати телята молодші від 1 року заборонено.

— До Дарницького «м'яскокомбінату» надіслано на убір останнім часом більше, як 15.000 голів рогатої худобив той час, як цей комбінат розраховано усього на кілька тисяч голів. Худобу немає куди поставити. Її не дають ні їсти, ні води. Худоба тратить на вазі і падіж набуває загрозливого характеру — за 7 днів здохло більше, як 30 голів великої рогатої худоби.

Але найближчими днями має ще прибути 20.000 голів худоби. На ст. Дарниця однаке останній потяг з худобою уже цілу дебу

стоїть нерозвантажений, бо худобу немає куди діти. «Комбінат за одну зміну не може забити більше, як 450-500 голів («Пр. Пр.» ч. 267 з 25. XI).

— Б'ють десятки тисяч вагонів. Депо Дебальцеве що-дня випускає з ремонту пересічно 24 вагонів, а залишається що-доби не відремонтованими — 65 вагонів. З цих вагонів, що залишаються не відремонтованими протягом року, можна було б скласти 425 потягів по 55 вагонів кожний.

Особливо вагони б'ють на так званих сортувальних горках, де що-року буває розбито 25.400 вагонів. Кожен день дає 10-25 розбитих вагонів на цих горках — від браку дисципліни й неохайного ставлення до своїх обов'язків відповідних робітників («Ком.» ч. 322 з 23. XI).

— Великий брак на шкіряних фабриках. На 4 фабриці взуття в Київі в жовтні місяці перший ґатунок фабрикації складав лише 58 відс., а в листопаді 40 і навіть 30 відс. Решта — друга й третя категорії.

— 6-й державний шкіряний завод, який постачає шкіру фабрикам взуття, продає цим заводам недочинену шкіру до 40 відсотків всієї кількості. Починаючи з 22 листопада якість шкіри настільки погіршала, що вся вона була недочиненою. При виробництві взуття із шкіри поганої якості приходиться відкидати у брак по 400 пар на кожних 2.000 («Пр. Пр.» ч. 268 з 26. XI).

З ж т т я у р. еміґрації

У Франції.

— Замість привітаннів різдвяних та новорічних Є. і В. Прокоповичі склали 25 фр. на Українську Бібліотеку ім. С. Петлюри в Парижі і 25 фр. на безробітних українців у Франції.

— Поіменний реєстр осіб, що зложили датки на Бібліотеку ім.

С. Петлюри в Парижі.

На лист ч. 488, виданий Т-ву «Просвіта» в Villancourt, на руки п. Марецького: 5 фр.: С. Рудик, А. Горушко, І. Ценькевич, Марецький, Вигнанець, М. Турин, М. Крохмалюк та Дзіневський і п. Л. Сорочан — 1 фр.

На лист ч. 485, від Громади в Cannes la Vossa, на руки п. Конникова: По 10 фр.: Лехов, Гладвиць, Котвицький, Мамонтів. По 5 фр.: Ю. Конників, Поліщук, Гудзанов, NN, А. Крашениників, та п. Богданович — 3 фр. і п. Мерзляк — 2.

На листи 431 і 433, вид. Т-ву Прихильників Книги в Празі, пп. Ф. Слюсаренко, Кабачків по 10 Кч., Ліндфорс — 5 кч., та три підписи нечитких на 25 Кч.

На лист ч. 499, вид. Громадів Dives S-meg, на руки п. Скоблика. По 5 фр.: Гр. Скоблик, Варт, Стецюрко, Бухтовий Ліщенко, Козак, Лановий та один підпис нечиткий

На лист ч. 421, вид. Т-ву б. старшин Укр. Армії в Чехах. Збірка п. О. Козловського. По 10 Кч.: О. Козловський, Б. Іваницький, В. Сапіцький, по 5 кч.: Вільчек, Ф. Мороз, С. Сімяник, Сочинський, О. Безпалко, Проданчук, Усенко, М. Кириленко, Плітос, Гревізирський, Гр. Лошенко, В. Зоглів. По дві кч. Марков, і Ткаченко, Колумбет. В. Кучеренко — 20 Кч. Інші прізвища не можна відчитати.

На лист ч. 420, вид. томуж Т-ву для збірки в Подєбрадах. по 20 Кч.: проф. Бич, С. Комарецький, В. Прохода, Гайдоський - Потапович, М. Добровольський. По 10 Кч.: Шиянів, Черняхівський, Ілляшенко, Зайців, Бурачинський, Безкровний, Грабина, Іваніс.

По 5 Кч.: М. Дударчук, В. Ковалевська, З. Михайлів, Петрів, В. Костецький, Ярема, І. Ткаченко, М. Кириченко, К. Костенко, Климач, підп. нечиткий, та Ів. Тунік 3 кч.

На лист ч. 480, вид. Національній Раді в Бельгії. Збірка п. Дм. Андрієвського. Від Укр.

Нац. Ради. — 30 бельг. фр., по 20 фр.: пп. Андрієвський та М. Граб, по 10 фр. дві особи з нечитк. підписами. По 5 фр.: П. Левінський, А. Кішка, Мартинець, Куценко, та NN. По три фр.: М. Білий, Камінський, Мирослав Граб, та А. Граб.

(Продовження далі).

— Заходи Управи Т-ва б. Вояків Армії УНР у Франції що до безробіття. У п'ятницю 4 грудня п. Фулон, державний підсекретарь праці, прийняв на авдієнції ген. О. Удовиченка, Голову Т-ва б. Вояків Армії УНР у Франції, та М. Ковальського, секретаря Т-ва.

Підчас авдієнції ген. О. Удовиченко представив ситуацію українських емігрантів, серед яких є вже велике число безробітних.

П. Міністр, відповідаючи на прохання ген. Удовиченка заявив, що українські робітники, які мають дозвіл на працю, можуть отримувати ту допомогу, яка надається безробітним робітникам.

Він вказав також, що районні бюро по підшукуванню праці, а так само і районне бюро по підшукуванню праці департаменту Сени, можуть направляти чужинецьких робітників, що потребують роботи, в місцевості, де є робота.

Він познайомив ген. Удовиченка з загальними лініями проєкту закону, який виготовлюється для затвердження парламентом, закону, який торкається охорони національного робітництва. Цей проєкт узаконить параграфи декрету з 1899 року про обмеження відсотку чужинецьких робітників у державних підприємствах, підприємствах департаментів, комун та публичних закладах. Цей проєкт передбачає цілу серію декретів, які мають на меті обмежити наймання чужинецьких робітників у приватній індустрії і які можуть бути переведені в життя тільки після порозуміння з зацікавленими організаціями роботодавців та робітників, як також і з Національною Радою Праці.

В Польщі

— З життя Українського Наукового Інституту. 29 листопада б. р. в залі Східного Інституту відбувся доклад проф. М. Кордуби на тему «Козаччина». В першій частині свого доклада прелєгент накреслив загальну картину українського соціального життя XV-XVI вв., підкресливши ті умови, що сприяли з'явленню козаччини. В другій частині докладчик зупинився на різних спробах істориків різних часів і різних шкіл дати з'ясування цьому явищеві. Прелєгент знаходить, що єдино вірним, яке витримує науково-історичну критику, є твердження, що козаччина була своєрідним соціальним явищем, явищем суто українським, яке виникло на тлі тодішніх історичних і соціальних умов.

— З життя корпорації «Запорожжа» у Варшаві. 28-го листопада б. р. на суботній збірці корпорації «Запорожжа» у Варшаві було зачитано реферат інж. Я. Танцюри, темою якого була: «Організація «селянських верхівців» у Чехословаччині».

На цій же збірці було зачитано відозву Комітету по вшанованню пам'яті 359-ти і переведено збірку пожертв серед гостей і членів корпорації.

В Америці

— Вшановання пам'яті 359 лицарів. Американські і канадійські українці з приводу десятиліття повстання на Волині широко відгукнулися в цьому році і гідно ушанували пам'ять лицарів, що трагічно загинули у Базарі 22 листопада 1921 року. В українських часописах в Америці «Народне Слово», «Дніпро», «Свобода» і в Канаді «Український Голос» появилися відповідні статті, присвячені повстанню на Волині, появилися в деяких часописах вірші М. Оверковича. В дні обходження листопадового свята у православних церквах відбулися панахиди, свя-

щенники у своїм слові згадували про цю величню і сумну подію, а увечері відбувалися урочисті концерти, підчас яких докладчики в своїх рефератах, згадували про останній похід на Україну.

Бібліографія.

— Нова совітська карта на французькій мові. В той чи інший спосіб, а большевія популяризується і у Франції; займаються цим падкі на сенсацію буржуазні органи. Оце недавно вийшло, напр., колосальне число журналу «Vu», присвячене анкеті «в країні совітів». Інший ще вид пропаганди — це видання карти совітів. На цих картах в супереч всяким конституціям і гарним большевицьким заявам про «самоспределєніє», інородці таки здорово утискаються. Беремо для прикладу карту видану «Librairie du Travail», 96, Quai de Jemmapes під назвою «Економично-політична карта Союзу Совітських Соціалістичних Республік».

Так от на цій карті що-до України і українців подано такі істини: через цілу Україну написано що вона заселена «petits-russiens»; Кубань помічена, що вона заселена «chevaux et moutons», само собою розуміється, що ні в Самарщині, ні в Акмолінщині, ні на Далекому Сході українців немає, бо для всесвітньої революції вони там ще не родилися.

Що-до етнграфії ще, то карта подає такі писані дані:

«Росіяне поділяються на три великих групи, що всі належать до православної релігії, але говорять ріжними мовами. Це є: великороси, що займають уесь центр європейської Росії, білоруси і малороси, що займають захід, білоруси верхів'я Дніпра і малороси — низ. Кожна з цих частин росіян широко емігрувала по-за свою територію і загубила в цій еміграції свій спеціальний характер: великоросси, мало — і білоруси зробилися просто росіянами...»

Але чи не ще кращі відомості цієї совітської карти про цифрову вартість «триєдиних русів»:

«На ціле населення в 130 мільйонів душ росіяне складають 90 мільйонів, в тому числі 16 мільйонів малоросів і 5 мільйонів білоросів».

У відділі «Політичний поділ» цієї ж знаменитої карти про Україну сказано так:

«La Republique d'Ukraine — pays des petits-russiens».

Є ще чимало чого на цій карті, але ми думаємо, що і того, що наведено вже досить, щоб зрозуміти, як ведуть большевики свою пропаганду за кордоном. Тими ж самими способами, що і московська чорна сотня.

Але це не все; з цієї ж совітської карти, явно інспірованої червоною Москвою, випливає і те, що Скрипник, Чубарь, Петровський — то ніякі українізовані українці, а просто «пті рюси». Дома з увічливости при людях їх називають ще «українцями», але за кордоном по справньому — «пті

рюсами». Але почім знати, може, ця карта як раз була інспірована з Харькова... І це може бути...

I. Заташаєський.

НА БЕЗРОБІТНИХ.

На заклик Голови Військового Товариства б. вояків Армії УНР у Франції — генерала О. Удовиченко, що уміщено було в журналі «Тризуб» від 6 грудня бр. ч. 46 на допомогу безробітним українцям, ми вносимо свої пожертви і закликаємо інших зробити те саме:

Міщанинець Ст. — 50 фр. Набока — 10 фр., Бордюгівський — 20 фр., Бахтин — 10 фр., Косенко — 10 фр., Горолюк — 10 фр., Лопа — 10 фр., Морозовський — 10 фр., Титлюк — 20 фр. Разом — 150 фр.;

5. XII. 31. Париж.

Зміст

— Париж, неділя, 13 грудня 1931 року — ст. 1. — І. Рудичів. Після трьох років — ст. 3. — Онисименко. «359» (лист з Варшави) — ст. 4. — В. С. З життя й політики — ст. 6. — Observerator. З міжнародного життя — ст. 8. — З преси — ст. 11. — З широкого світу — ст. 12. — Хроніка: З Великої України — ст. 14. — З життя української еміграції: у Франції — ст. 16. — В Польщі — ст. 18. — В Німеччині — ст. 18. — Бібліографія — ст. 18.

Виказ дожерть,

що надійшли по підписнях листах до Комітету по вшануванню пам'яти 3.5 9 в десяту річницю їх мученицької смерти в Базарі—при Українсько-му Воєно - Историчному Товаристві від 31 жовтня по 15 листопаду року 1931.

З Франції.

1) Підписний лист ч. 98 — 1) Солонар — 10 франків французьких, 2) Морозовський — 5, 3) Джус — 2, 4) Мартинюк — 2, 5) Троян — 3, 6,) М. Чайка — 2, 7) Бордогівський — 5, 8) Охмак — 5, 9) П.... — 3, 10) К. (підпис не читкий) — 5, 11) М. (підпис нечиткий) — 5, 12) Пилютенко — 5, 13) Г. (підпис не читкий) — 5, 14) Половик — 5, 15) І. Базилюк — 5, 16) Лазаркевич — 10, 17) К. (підпис не читкий) — 5, 18) Вітриченко — 10, 19) Редько — 5, 20) Бахтин — 5, 21) підпис нечиткий — 5, 22) З. (підпис не читкий) — 5, 23) Набока — 5, 24) В. К. (підпис нечиткий) — 5, 25) Катеринослав — 2, 26) Х. (підпис нечиткий) — 5, 27) В. (підпис нечиткий) — 5, 28) Недай-Каша — 13. Р а з о м — 147 (сто сорок сім) франків французьких.

З Люксембургу. (від Українського Комітету).

2) Підписний лист ч. 154: 1) Танський Федір — 5 франків бельгійських, 2) Ковалюк Іван — 5, 3) Софроненко Іван — 10, 4) Чуб Олекса — 15, 5) Іващенко Михайло — 5, 6) Іващенко Юлія, Ольга — 5, 7) Артишук Василь — 10, 8) Е. Ревченко — 10, 9) Шкрабій Семен — 10, 10) Сулима Андрій — 15, 11) Торноградський Евсій — 10, 12) Бакай Василь — 5, 13) Паталенко Пилип. — 5, 14) Куликовський (ім'я нечитке) — 5, 15) Федчук Василь — 5, 16) Зборівський Іван — 5, 17) Петрик (ім'я нечитке) — 5, 18) Василь (прізвище нечитке) — 5, 19) Федоряк (ім'я нечитке) — 5, 20) Яворський Василь — 5, 21) Підпис нечиткий — 5, 22) Анна Соляк — 5, 23) Підп. нечиткий — 4, 24) Дьомин Іван — 5, 25) Москаленко Петро — 10, 26) Філь Михайло — 5, 27) Р. Л. (підпис нечиткий) — 5, 28) підпис нечиткий) — 15, 29) Софронен-

ко — 1. Р а з о м — 200 (двіста) франків бельгійських.

3) Підписний лист ч. 156 — 1) Огінський Сміліян — 10 франків бельгійських, 2) Огінський Стефан — 5, 3) Гільшанський Василь — 20, 4) Огінський Іван — 5. Р а з о м — 40 (сорок) франків бельгійських.

З Румунії.

4) Підписний лист ч. 44 — 1) Юстим Голин — 100 лей румунських, 2) Ілько Гаврилюк — 100, 3) Василь Гетьманченко — 50, 4) Корнолій Ребук — 50, 5) Николай Чарненко — 20, 6) Михайло Шкляренко — 20, 7) Надія Сергієнко — 20, 8) Аполінарій Усатенко — 20, 9) Др М. Галин — 120. Р а з о м — 500 (пятьсот) лей румунських.

З Польщі.

5) Підписний лист ч. 2 (с. Цумань - Волинь) — 1) Микола Яковлів — 3 золотих польських, 2) Сидорук Дем'ян — 1, 3) Клименко Іван — 1, 4) Різник Антон — 1, 5) Манулін Максим — 1, 6) Олійник Степан — 2, 7) Кокоша О — 1, 8) Шуть Г. — 1, 9) Макарович Федір — 3, 10) Тягай І. — 1, 11) Самсоненко Яків — 2, 12) Танцюра Олекса — 5. Р а з о м — 22 (двадцять два) золотих польських.

6) Підписний лист ч. 3 (с. Сухівці — Рівне — Волинь) 1) Франчук Петро — 5 золотих польських, 2) Матух Олекса — 3, 3) Флоріян (прізвище нечитке) — 1, 4) Турбаба Микола — 3, 5) Біронт — 1, 6) Бабич А. — 2, 7) підпис нечиткий — 2, 8) І. (підпис нечиткий) — 9) О. Мартінок Федір — 2, 10) Акерман Андрій — 1, 11) Іващук Захар — 1. Р а з о м — двадцять три — 23 золотих польських.

7) Підписний лист ч. 4 — 1) Олійник Михайло — 3, 2) Кобилко Анна — 5. Р а з о м 8 (вісім)

8) Підписний лист ч. 5 (Повіт Пінський) — 1) Сотник Войтенко — 2, 2) Кіяшко Дмитро — 1, 3) Дидикало Гризь — 1.50, 4) Гадрилюк Павло — 0.50, 5) Вовченко М. — 0.50. Р а з о м п'ять золотих п'ятьдесят грошей (5.50)

9) Підписний лист ч. 15 (Нівка) — 1) Ю. Клендер — 1 золотий польських, 2) Т. (підпис нечиткий) — 0.25, 3) Олександр Шкурат — 1.00, 4) Левко Гратовський — 1.00, 5) Ксенія Гальперин — 1.,.,., 6) В. (підпис нечиткий) — 1.00, 7) Іван Денисенко — 0.25. Р а з о м 5.50 (п'ять з половиною) золотих польських.

10) Підписний лист ч. (23 Ковель) — 1) Т. (підпис нечиткий) — 5 золотих польських, 2) Й. Гарбарчук — 3, 3.) Е. Мусевич — 3, 4) Т. І. (підпис нечиткий) — 5, 5) Р. Ситнов — 3, 6) Нольде — 1, 7) Безіменний — 1, 8) Р. З. (підпис нечиткий) — 1.60, 9) Е. Борська — 2, 10) О. Калюжний — 3, 11) І. Попоровський — 1, 12) О. Новичевський — 1, 13) П. Якубович — 1, 14) Гриць Новичевський — 1, 15) Пимен Ц. (підпис нечиткий) — 1, 16) Зибенко — 2, 17) Микола Муравець — 1, 18) А. (підпис нечиткий) — 1, 19) Трохимович — 0.50, 20) О. Ржепещька — 3, 21) М. Міщук — 2, 22) підпис нечиткий — 2, 23) Д. Новичевський — 1, 24) І. Юрченкович — 2, 25) М. Юрченкович — 1, 26) І. П. (підпис нечиткий) — 2, 27) Гнат К. (підпис нечиткий) — 0.50, 28) Блощаневич — 3, 29) Підпис нечиткий — 1, 30) Л. (підпис нечиткий) — 2, 31) Любич - Доманський — 3, 32) О. (підпис нечиткий) — 1, 33) К. С. (підпис нечиткий) — 0.50, 34) І. Васильківський — 2. Р а з о м — 63.10 (шістьдесят три золотих і десять грошів).

11) Підписний лист ч. 25 (Костополь) — 1) Філоненко Олександр — 1 золотий польський, 2) Рощинський Степан — 1, 3) Остапчук Дмитро — 1, 4) Величко — 0.20 5) Шкарбул Іван — 1, 6) Качалай — 1, 7) Янковський Семен — 0.50, 8) Трохимчук Микола — 1, 9) По-

грібний М. — 1, 10) Філоненко Остап — 1, 11) Ст. С. (підпис нечиткий) — 1, 12) Алексійчук Степан — 0.50. Р а з о м 10.20 (десять золотих і двадцять грошів).

12) Підписний лист ч. 35 (Володимир Волинський) — 1) Кузьма Шутко — 2, 2) Михайло Агиболов — 1, 3) Др. Річинський — 3, 4) підпис нечиткий — 1, 5) К. З. — 2, 6) Підпис нечиткий — 0.50, 7) О. Кулакович — 0.50, 8) Др. Турович — 1, 9) Ст. (підпис нечиткий) — 1, 10) І. К. (підпис нечиткий) — 0.50, 11) К. (підпис нечиткий) — 1, 12) В. (підпис нечиткий) — 0.50 золотий польськ., 13) П. Никитюк — 1, 14) Ю. (підпис нечиткий) — 1, 15) В. (підпис нечиткий) — 2, 16) І. Сотничук — 1.50, 17) М. М. (підпис нечиткий) — 1, 18) М. Г. (підпис нечиткий) — 0.50, 19) свящ. А. Воронюк — 2, 20) підпис нечиткий — 1, 21) Д. Шуrowsький — 1, 22) свящ. (підпис нечиткий) — 1, 23) Туркевич Олекса — 2, 24) Др. П. (підпис нечиткий) — 2, 25) В. І. (підпис нечиткий) — 1, 26) Зелінський — 1, 27) Степанюк — 0.50, 28) В. Калинчук — 0.50, 29) Ц. (підпис нечиткий) — 1, 30) З. (підпис нечиткий) — 2, 31) З. (підпис нечиткий) — 1, 32) Грабовський — 0.60, 33) Гуницький — 1, 34) К. Різнюк — 0.50, 35) Х. Озерів — 1, 36) Д. К. (підпис нечиткий) — 1, 37) підпис нечиткий — 0.50, 38) Г. Краєвський — 0.50, 39) Р. З. (підпис нечиткий) — 1, 40) підпис нечиткий — 1, 41) Л. Пашкевич — 0.50, 42) Генерал-майор Зумбераль — 1, 43) В. Міяк — 1, 44) В. Б. (підпис нечиткий) — 0.50, 45) О. К. (підпис нечиткий) — 1, 46) Д. Павський — 1, 47) свящ. Мик. Ц-в' — 1. Р а з о м — 50.10 (п'ятьдесят золотих і десять грошів).

13) Підписний лист ч. 50 — 1) Микола Кривопис — 3.50 золотих польських, 2) Панкевич — 1, 3) Р. (підпис нечиткий) — 1, 4) Ковальовський — 1, 5) І. Кривопис — 1, 6) С. (підпис нечиткий) — 2, 7) підпис нечиткий — 1, 8) Є. Богун — 0.20, 9) Г. С.

(підпис нечиткий) — 0.20, 10) П. (підпис нечиткий) — 0.50, 11) А. Бобко — 0.20, 12) Малиновський — 0.20, 13) підпис нечиткий — 0.20, 14) підпис нечиткий — 1, 15) підпис нечиткий — 0.50, 16) підпис нечиткий — 0.50, 17) підпис нечиткий — 0.50, 18) Цубульський Іван — 0.50. Р а з о м 15.00 (п'ятнадцять) золотих польських.

14) Підписний лист ч. 51 (Барановичі.) — 1) Дьяченко Єлена — 2 золотих польських, 2) Дьяченко Віктор — 2, 3) Дьяченко Юрко — 1, 4) Зіновій К. (підпис нечиткий) — 2, 5) Пашенко Іван — 2, 6) Пашенко Ганна — 1, 7) Македонський Володимир — 2, 8) Боровик Яків — 2, 9) Гайдук Петро — 1, 10) Декало Ольга — 0.50, 11) Декало Тетяна — 0.50, 12) Бурич Григорій — 0.50, 13) М. А. (підпис нечиткий) — 1, 14) Коваленко — 2, 15) без підпису — 1, Р а з о м — 21.00 (двадцять один) золотий польськ.

15) Підписний лист ч. 59 (Львів) — 1) Адвокат др Стефан Федак — 10 золотих польських.

16) Підписний лист ч. 62 — 1) сотник інженер Костюченко Олекса — 10 золотих польських, 2) поручн. Інженер Задорожний Кость — 5. Р а з о м 15.00 (п'ятнадцять) золотих польських.

17) Підписний лист ч. 63 (Берестя над Бугом) — 1) Л. Крижанівський — 1 золотий польський, 2) Володимир Товстопят — 1, 3) М. Малюс — 1, 4) Є. Силенкова — 1, 5) підпис нечиткий — 0.20, 6) К. (підпис нечиткий) — 0.50, 7) підпис нечиткий — 1, 8) др. Д. (підпис нечиткий) — 1, 9) К. Ч. (підпис нечиткий) — 1, 10) Василь Криницький — 5, 11) Янішевський — 1, 12) О. Б. (підпис нечиткий) — 1, 13) О. Б. (підпис нечиткий) — 1, 14) підпис нечиткий — 1, 15) М. Яковенко — 1, 16) А. Д. — 0.50, 17) М. Бискупський — 0.50, 18) Б. П. (підпис нечиткий) — 3, 19) В. Ш. (підпис нечиткий) — 0.10, 20) підпис нечиткий — 1, 21) Манасевич — 2, 22) Я. (підпис нечиткий) — 0.50, 23) Павловський — 1, 24) Соколовський — 0.50, 25) Савченко Олекса — 0.50, 26) В. О. (підпис нечиткий) — 0.50.

Р а з о м 27.80 (двадцять сім золотих і вісімдесят грошів).

18) Підписний лист ч. 64 (Кремянець) — 1) Волосевич, полковник — 3 золотих польських, 2) Мих. Редька, сотник — 2, 3) К. (підпис нечиткий) — 1.50, 4) В. (підпис нечиткий) — 0.60, 5) М. З. (підпис нечиткий) — 1, 6) підпис нечиткий — 2, 7) А. К. — 0.50, 8) Б. К. (підпис нечиткий) — 1, 9) Г. (підпис нечиткий) — 1, 10) Л. (підпис нечиткий) — 1, 11) * * * — 2, 12) Л. Д. (підпис нечиткий) — 1, 13) Петрів — 0.50, 14) NN — 0.50, 15) підпис нечиткий — 0.50, 16) І. М. — 1, 17) підпис нечиткий — 0.30, 18) О. К. (підпис нечиткий) — 1, 19) С. Злочевський — 1. Р а з о м 21.40 (двадцять один золотий і сорок грошів).

19) Підписний лист ч. 70 — 1) Др С. (підпис нечиткий) — 2 золотих польських, 2) Антон (підпис нечиткий) — 2, 3) Зарицький, сотник — 3, 4) Барвінський — 8. Р а з о м 15.00 (п'ятнадцять) золотих польських.

20) Підписний лист ч. 72 (Каліш — станція) — 1) Опаренко Петро — 1 золотий польськ., 2) Сліпченко Никифір — 0.50, 3) Кохан Левко — 2, 4) Іван К. (підпис нечиткий) — 0.50, 5) Дегтяр — 0.50, 6) NN — 0.40, 7) Т. Нестеренко — 0.50, 8) М. С. (підпис нечиткий) — 1, 9) Т. Т. (підпис нечиткий) — 1, 10) М. М. (підпис нечиткий) — 2, 11) Пінчук — 1, 12) Лебедів — 1, 13) підпис нечиткий — 0.60, 14) Жученко — 1. 15) В. Куц — 0.50, 16) Д. С. (підпис нечиткий) — 0.50, 17) Дробит — 0.50, 18) Єфремів Микола, полковник — 0.50, 19) Уланівська — 0.50, 20) Генерал Білевич — 0.50, 21) К. Прус — 0.20, 22) Лагода — 0.50, 23) Козьма — 1, 24) Гусак — 0.50, 25) А. Струць — 1, 26) А. З. (підпис нечиткий) — 0.50, 27) Касьяненко — 0.50, 28) В. Андрівський — 1, 29) В. К. (підпис нечиткий) — 0.50, 30) К. Б. — 0.50, 31) В. Левченко — 0.50. Р а з о м 22.00 (двадцять два) золотих польських.

Підписний лист ч. 73 — (Каліш — станція) — 1) О. Б. (підпис нечиткий) — 0.50 золотих польських.

сьний, 2) В. Кравчук — 1, 3) Н. Я. (підпис нечиткий) — 1, 4) Ю. Кухарчук — 1, 5) Ніна Васеріс — 0.50, 6) І. Боворовський — 0.50, 7) Дзюба — 0.10, 8) Дрочинський — 0.20, 9) Богитько — 0.50, 10) Б. А. (підпис нечиткий) — 1, 11) підпис нечиткий — 0.50, 12) Пархунь — 0.50, 13) Пузицький — 1, 14) Брінзан — 0.50, 15) Герман — 0.50, 16) Харитоненко — 0.50, 17) М. (підпис нечиткий) — 0.50, 18) Серета — 0.50, 19) Костенко — 0.50, 20) Ткаченко — 0.50, 21) Т. Ч. (підпис нечиткий) — 1, 22) Микитін — 0.50, 23) Осадчий — 1, — 24) Дятелович — 1, 25) О. (підпис нечиткий) — 1, 26) Наталенко — 1, 27) Яценко — 0.20, 28) Навроцька — 0.50, 29) Яшинська — 0.20, 30) Кравченко Свирид — 0.50, 31) Бутаків — 0.50, 32) Дешко — 0.50, 33) Козаченко — 0.20, 34) — Левченко — 0.50, 35) Шульга — 1, 36) Д. Коломисць — 1. Р а з о м 23.90 (двадцять три золотих і дев'яносто грошів).

22) Підписний лист ч. 74 (Каліш — місто) — 1) Семен Скрипка — 3 золотих польських, 2) Наталія Скрипка — 2. Р а з о м 5.00 (п'ять) золотих польських.

23) Підписний лист ч. 91 (Гайнівка) — 1) Григоренко Василь — 1 золотий польськ., 2) Дудник Тихон — 1, 3) Шевчук Петро — 0.50, 4) Якубовський — 0.50, 5) Клоків Василь — 0.50, 6) Павло Г. (підпис нечиткий) — 0.50, 7) підпис нечиткий — 0.50, 8) Невіровський — 0.50, 9) Лазоренко — 0.50, 10) Кризенко — 0.50, 11) Ткаченко — 0.50, 12) Бідненко — 0.50, 13) Шмундяк — 0.30, 14) Білик — 0.50, 15) Д. Б. (підпис нечиткий) — 0.50, 16) Федорко В. — 2, 17) Дзюник Анатоль — 2, 18) Тереловський Ал. — 2, 19) Пришула М. — 0.50, 20) Корсичук — 0.50, 21) Паньковецький Х — 1, 22) Гарачук О. — 1, 23) Паньковецький Клим — 1, 24) Абрамчук Антон — 1, 25) Зінковський Едвард — 1, 26) Червонецький Олекса — 0.50, 27) Сулковський Віктор — 1.50, 28) Лешберг Абрам — 1, 29) Моршук Пимен — 1, 30) Хворостяний Артем — 1, 31) Андрущенко Петро — 1, 32) Татомир Олекса — 0.50, 33) К.

(підпис нечиткий) — 0.50, 34) Кузьменко — 0.50, 35) Куций — 0.50. Р а з о м 28.30 (двадцять вісім золотих і тридцять грошів).

24) Підписний лист ч. 92 (Пінськ) — 1) Качан Андрій — 5, 2) Теодорович Микола — 3, 3) Леонтович Дмитро — 3, 4) Леонід Б. (підп. нечиткий) — 3, 5) Микола Ж. (підпис нечиткий) — 5, 6) В. Волошин — 2, 7) К. Кульчицький — 2, 8) NN — 1.50, 9) диякон Пінського катедрального собору Автоном Корчук — 3, 10) Селецький Євген — 2. Р а з о м 29.50 (двадцять дев'ять золотих і п'ятьдесят грошів).

25) Підписний лист ч. 100 — 1) Базяк — 2 золотих польських, 2) NN — 2, 3) X - 27 — 2, 4) X. X. — 1, 5) І. С. — 0.15, 6) В. М. — 1, 7) К. І. — 0.10, 8) К. Ц. Я. — 0.20, 9) І. Кільчук — 2, 10) Г. Короп — 2, 11) Недайкаша — 5. Р а з о м — 17.45 (сімнадцять золотих і сорок п'ять грошів).

26) Підписний лист ч. 106 — 1) Г. Б. (підпис нечиткий) — 1 золотий польський, 2) А. Чарнецький — 0.30, 3) А. Сльозка — 0.10, 4) В. Лабудова — 1, 5) О. (підпис нечиткий) — 1, 6) М. Пастрик — 2, 7) М. Пастрик — 1, 8) П. Лисенко — 2, 9) підпис нечиткий — 1, 10) Є. Горкуша — 1, 11) О. Лопухович — 0.50, 12) невідомий — 1, 13) Схабуза — 1, 14) Р. Листий — 1, 15) Гр. Улянський — 0.50, 16) св'ящ. Никон (підпис нечиткий) — 1, 17) св'ящ. Петро (підпис нечиткий) — 0.50, 18) св'ящ. М. К. (підпис нечиткий) — 1, 19) св'ящ. Ф. А. (підпис нечиткий) — 0.50, 20) св'ящ. А. Ш. (підпис нечиткий,) — 1, 21) св'ящ. П. Л. (підпис нечиткий) — 1, 22) св'ящ. В. Ш. (підпис нечиткий) — 1, 23) диякон Д. О. (підпис нечиткий) — 0.50, 24) Ф. Савицький — 0.50, 25) О. Б. — 1, 26) І. Калькова — 2, 27) Незнаній — 1, 28) X — 1, 29) Сопол — 0.20, 30) підпис нечиткий — 0.50, 31) Афанасій Чеб — 0.50. Р а з о м 27.60 (двадцять сім золотих і шістьдесят грошів).

27) Підписний лист ч. 148 (Свежень Новий) — 1) Романченко Гриць — 5 золотих польських, 2) Сергій Олександр — 5, 3) Таток Сергій — 2, 4) Шатрук Ми-

хайло — 2, 5) Товстоніс Гаврило — 1. Р а з о м — 15.00 (п'ятнадцять золотих).

28) Підписний лист ч. 150 — 1) Яків Кравчук — 7 золотих пол. 2) Ольга Лескевич — 1.50, 8) Тадей Лескевич — 1.50. Р а з о м 1 — 10.00 (десять золотих)

29) Підписний лист ч. 152 (Гонцевичі) — 1) Вовк Полікарп — 1 золотий польський, 2) Чирко Володимир — 1, 3) Костина Степан — 2, 4) Чижик Григорій — 0.90, 5. Зубенко Володимир — 3. Р а з о м 7.90 (сім золотих і дев'яносто грошів).

30) Підписний лист ч. 167 — 1) Андрій Лівницький — 50 золотих польських.

31) Без підписного листа з Чехословаччини — Прага — 1) Др. Юрій Добриловський — 100 к. ч. — 26.04 золот. пол.

32) Без підписного листа від

української колонії в Августові — 1) В. Опалінський — 2.50 зол. пол. 2) Пимен Диран — 1, 3) Тиміш Бузанів — 1, 4) Стефан Бончальський — 1, 5) Антон Чайківський — 1, 6) Павло Дячок — 1, 7) Петро Дмитренко — 1, 8) Захар Кавецький — 1, 9) Дмитро Гуляй-Поле — 1, 10) Федір Кістюк — 1, 11) Дмитро Павленко — 1, 12) Сергій Трохименко — 1, 13) Павло Білий — 1, 14) Антон Щерба — 1, 15) Іван Турчик — 1, 16) Архип Романенко — 1, 17) Тиміш Гулій — 1, 18) Семен Ліщук — 1.50, 19) Іван Несецький — 1, 20) Сидір Котков — 0.50. Р а з о м — 21.50 (двадцять один золотий з половиною).

Голова Комітету Ген.-Штабу Ген.-Хор.

Безручко
Скарбник інженер
Яловський

Українська Господарська Академія — національна політехніка українського народу — не сміє загинути!

Н а р і д - с о б і !

ДО УКРАЇНСЬКОГО ГРОМОДЯНСТВА ВСІХ УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЕЛЬ ТА ЗАКОРДОНУ.

Українська Господарська Академія (м. Подєбради в Чехах) розпочинає вже десяти рік свого існування. Сталося так, що в цей ювілейний рік існування нашої одинокої в світі вільної української високої технічної школи буде рішатися також доля її, буде рішатися, чи спроможеться український нарід зберегти й забезпечити назавжди існування своєї національної політехніки, чи вистачить у українського громадянства завзятости, енергії та жертвенности, щоб єдиною лавою згромадитися навколо самопомогової акції, яку Товариство Прихильників Української Господарської Академії нині розпочинає.

Творці Української Господарської Академії будували її з щирим завзяттям, з свідомістю того, що їм припадає щастя в найтяжчу для нації і годину творити одну з важливіших підвалин її майбутнього відродження, осередок культурної творчости, місце для збереження старих і виховання нових сил для праці на Україні, для українського народу.

Захоплені красою тієї ідеальної будови, що її вони хотіли витворити, натхненні величним завданням, взялися вони за працю й уперто будували цеглина за цеглиною, не дивлячись на те, що самі були ніби для такого величного діла тоді ще не підготовлені, що досвіду бракувало, що матеріал був зовсім незвичайний, що засобів було замало, що взагалі завтрашній день був невідомий. І ту будову довели вони до кінця. Майже п'ять сот українських інженерів, котрі одержали свою висо-

ку освіту в нашій Академії, на українській мові та в національним оточенню, своєю практичною працею в краю та на чужині наочно засвідчили високий рівень Академії, яко технічної і національної школи.

Українська Господарська Академія мала щастя розпочати свою велику працю в державі, найвищий керівник якої розуміє наші стремління; Академії була забезпечена матеріальна можливість розпочати це будівництво і повна свобода щодо його переведення. Так само й тепер Українська Господарська Академія користується прихильним відношенням вищих державних чинників Чехословацької Республіки. Це прихильне відношення мабуть ще в близчій часі виявиться в усуненні перешкод до відновлення прийому до Академії нових студентів. В краю чекає на цю можливість одержувати високу освіту у власній політехніці сотки молоді. Але ми не можемо розраховувати на те, щоб Чехословацька Держава погодилась і надалі нести повністю тягар матеріального утримування Академії, зокрема під сучасну господарську кризу.

Тепер цей тягар, принаймні в значній його частині, має перебрати на себе українське громадянство. «НАРІД СОБІ!» — хай буде нашим гаслом. На мільйони українських людей в Краю й по-за його межами мусить знайтися три тисячі українських громадян, громад, спілок, товариств, Просвіт, що зголосяться за члени Товариства Прихильників Української Господарської Академії й тим зобов'язуються вносити кожного року на утримання нашої політехніки по десять доларів.

Один мільйон корон чеських, або тридцять тисяч доларів річно — цета сума, що уможливить забезпечити й надалі в дотеперішнім вигляді вільну високу українську господарсько-технічну школу — УКРАЇНСЬКУ ГОСПОДАРСЬКУ АКАДЕМІЮ в Подєбрадах.

Прага-Подєбради, 1. жовтня 1931 року.

Рік існування Української Господарської Академії — десятий.

РЕКТОРАТ

Української Господарської Академії:

Ректор Проф. Борис Іваницький.

Проректор Проф. Лука Бич.

Секретар Проф. Ради Доц. Евген Голіцинський.

Товариство Прихильників Української Господарської Академії: .

За Виконавчий Комітет:

Сергій Бородасвський — Голова.
Сергій Камарецький — Містоголова.
Інк. Кость Подоляк — Секретар.

Управа:

Др. Борис Матюшенко — Голова.
Соломон Гольдельман — Містоголова.
Ольгерд Бочковський — Містоголова.
Евген Вировий — Скарбник.
Борис Лисянський — Секретар.
Віктор Сапіцький — Член Управи.

Адреса: Spolecnost pratel Ukrajinske hospodarske akademie, Praha - Dejvice, 1506.

Гроші посилати наkonto Е. Wyrowyj, Zivnostenska banka, Praha, абоkonto Е. Вировий, Земельний Банк Гіпотечний, Львів.

У Франції на поштове чековеkonto: Chèque posta 152825 — Paris Monsieur Necaj Simon.

Від Генеральної Ради Союзу Українських Емігрантських Організацій
у Франції та від Управи Т-ва б. Вояків Армії УНР у Франції.

З огляду на те, що керовними органами пороблені заходи перед представниками французького уряду про полегшення стану безробітних українських емігрантів у Франції та отримано певні роз'яснення щодо допомоги безробітним, Генеральна Рада Союзу та Управа Т-ва б. Вояків вважає потрібним звернутися до всіх безробітних, членів Союзу та членів Т-ва б. Вояків, які хотіли б одержати працю, н е г а й - о подати заяву чи до Генеральної Ради, чи до Управи Т-ва б. вояків такими даними:

1. прізвище, ім'я та по батькові, вік, родинний стан, адреса, 2. в якому підприємстві працював в останнє, 3. з якого часу безробітний, 4. які має спеціальності та 5. чи одержує допомогу на безробіття, як не одержує, то з якої причини.

Вищезгадані дані потрібні для подання списку міністерству праці. Є надія, що таким способом можна буде здобути працю і даремний переїзд до місця праці.

Проситься записуватися лише тих, хто серйозно бажає бути посланим на яку завгодно працю і на довший час.

Як Генеральна Рада, так і Управа Т-ва б. Вояків з свого боку будуть вживати всіх заходів, щоб ця праця по можливості була відповідною фахові кожного з наших емігрантів.

Українське Мистецьке Товариство

при Українській Громаді в Шалеті

25 грудня 1931 року

під режисурою Г. Маслюка виставлено буде
драму на 3 дії В. Винниченка

« Г Р І Х »

Приймають участь: пані Л. Горяча, М. Карнаухова, Н. Чистосердова та пани Г. Безносок, Грушецький, Ю. Гербанівський, В. Колтунів, В. Іщук, Г. Маслюк, В. Світличний і М. Шульга.

По виставі баль. Початок о 8 з пол. год.

Управа Мистецького Товариства.

SAUCISSONS

Pur porc sec garanti.	25	fr. le kg.
Porc et bœuf sec Arles	16	--
Porc et bœuf étuvé.	10	--
Saucisse fraîche pur porc	13	--
Pâté de foie et frittons ^{cuits au} _{four}	12	--

*Marchandise expédiée en colis postal 4 et 9 kilogs
franco port et emballage toute gare tous les jours*

Mandat, Remboursement, Crédit après références

Ecrire : **TUDOR, Salaisons, BRIVE (Corrèze)**

MOUTONS ET BREBIS

Nous pouvons vous expédier immédiatement des agneaux, agnelles, béliers, brebis, mouton, genre berrichon, lauraguais, quercynois, ayant actuellement 2 à 3 Kgs de laine. Nous garantissons tous ces animaux de 1re qualité, sains et de bonne venue, bêtes rustiques pouvant rester dehors par tous les temps.

EXPÉDITION FRANCO PORT ET EMBALLAGE POUR TOUTE GARE

Agneaux petits 3 mois, sevrés, qui mangent bien..	90 fr.
Agneaux ou Agnelles 3 à 4 m ^{sevrés solides et vigoureux} ..	100 fr.
Agneaux ou Agnelles 4 à 5 mois, 30 kg. environ..	150 fr.
Agneaux ou Agnelles 8 à 9 mois, 28 kg. environ..	180 fr.
Moutons ou Brebis 10 à 12 mois, 35 kg. environ..	190 fr.
Brebis 13 à 14 m., 40 kg. env., pouvant être mère..	220 fr.
Brebis avec son agneau.....	300 fr.
Brebis avec deux agneaux (doubles).....	400 fr.

PÉTITS PORCS D'ÉLEVAGE DISPONIBLES TOUTE L'ANNÉE
Indiquez-nous lisiblement à la commande votre adresse et gare destinataire

CRÉMON Elle, BRIVE (Corrèze)

ENVOI FRANCO PORT ET EMBALLAGE POUR TOUTE GARE GRAND RESEAU
Porcs pesant 100 kilos à 7 mois et 200 kilos à 10 mois

PORCS

Croisements sélectionnés anglais et creonnais
Fermiers. Elevages achetés directement à la production, supprimez l'intermédiaire
J'expédie immédiatement les commandes par caisse de
2, 3, 4, 5, 6, 8, 10 porcs, franco dans toutes gares de France
transport, emballage, mortalité et responsabilité de route à ma charge.

PORCS de 58 jours env.	80 fr. fca
PORCS de 2 mois env.	90 --
PORCS de 2 mois 1/2, 18 k env.	105
PORCS de 3 mois 22 k env.	130 --
PORCS de 3 mois 1/2, 26 k env.	160 --
PORCS de 3 à 4 mois, 31 k env.	190 --

Mâles et Femelles pour reproduction sur demande
Assurance gratuite 6 mois contre la maladie

Ecrire : CREMON Elie Domaine d'Imbert, BRIVE (Corrèze)

POUR

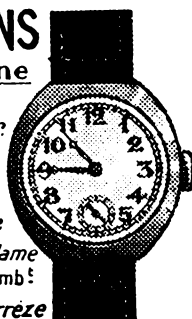
Frs. NOUS LIVRONS
une montre et chaîne
ou bracelet parfaite

*homme, dame, à remontoir,
mouvement très solide
soigneusement réglé 36 h.*

chronomètre : garantie
6 ans. simili or, argent. Même

*prix bracelet homme ou dame
lumineux choix. Envoi contre remb!*

DORAT à BRIVE. Corrèze

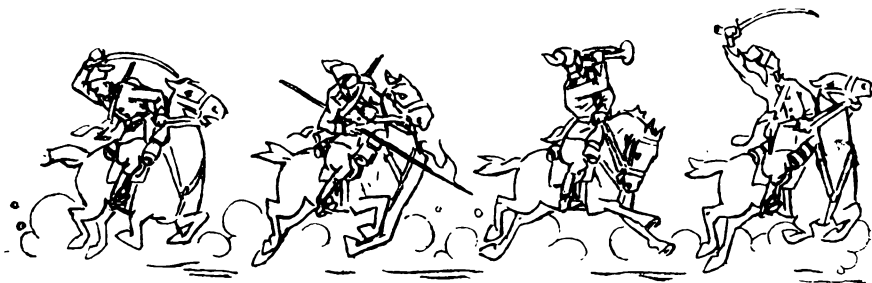
**Передплачуйте одинокий український
журнал**

К І Н О

присвячений справам кіно-продукції, фото, радіо і театрові.

«К і н о» виходить два рази в місяць об'єму від 12-16 сторін з гарною трибарвною обгорткою. Передплата річно 1.50 ам. дол. Річні передплатники одержать даром всі числа з 1930 року.

Адреса Видавництва «К і н о» — Львів, вул. Бляхарська, ч. 8.

Українським дітям - Рідне Військо

Великий аркуш бристольського картону в фарбах, що представляє піхоту, кінноту, гармати то-що — армії УНР з 1920 р.

Постаті козаків до витинання
робота маляра-баталіста **Л. Перфецького**

Видання — «Тризуба». Найкращий подарунок нашим дітям.

Добра розвага — малим, дорослим — гарна оздоба до хати.

Ціна аркушу — 2 фр. (пересилка у Франції — 15 с. за кордон — 30 с.).

При гуртовім замовленню значна книжка. Замовляти в адміністрації «Тризуба» 42, rue Denfert-Rochereau, Paris 5-e.

Передплачуйте!

Читайте!

„КОЛЮЧКИ“

єдиний український сатирико-гумористичний журнал
на еміграції

Адреса редакції Л. Биковський. Bagatela 8 m. I. Warszawa.

Рахунок П. К. О. — No 21485.

Нова книжка поезій

Є. МАЛАНЮКА

„Земля й Залізо“

Ціна 10 фр.

Замовляти в книгарні «Тризуб», 42, rue Denfert-Rochereau, Paris (V)

Проф. О. Шульгина

**„Державність
чи гайдамащина“**

Вид-во «Меч» стор. 48. Ціна — 3 фр.

Набувати в редакції «Тризуба» (42, Rue Denfert Rochereau. Paris V) і в Бібліотеці ім. С. Петлюри (41, rue de la Tour d'Auvergne, Paris 9-е).

Вийшла з друку

КНИЖКА

„СОЛОВЕЦЬКА КАТОРГА“

(документи) під редакцією Л. Чикаленка, 72 стор.

Ціна 1 зол. 50 грош. Чистий прибуток від продажу призначається на допомогу збігцям з Соловецьких островів.

З замовленнями звертатись по адресі: Варшава, Подвале 16, пом. 15. Книгарня УЦК.

УКРАЇНСЬКА КНИГАРНЯ ТЕОДОР САВУЛА

У ВІДНІ

має на складі усі українські книжки, листівки, картини, мапи і укр. товариські значки. На бажання висилає свій великий ілюстрований каталог.

Всі українці на еміграції

купують книжки в

Українській Книгарні Теодор Савула у Відні.

Наша книгарня доповнила свій склад усіма найновішими виданнями і має у себе усі укр. книжки, ноти, мапи, співанники, картини, портрети, листівки, укр. марки, укр. товариські значки. На бажання висилає великий ілюстрований каталог.

Адресуйте: Ukrainische Buchhandlung Theodor Sawula. Wien I Riemergasse, 2. Autriche.

Вийшла нова книжка

французькою мовою. Видання Українського Т-ва Прихильників
Ліги Націй

Alexandre GHOUÏGUINE

Vers l'indépendance de l'Ukraine

(Étude sur l'évolution politique du pays).

Ціна — 2 fr 50 c. Набувати можна в редакції «Тризуба».

ТРИЗУБ

тижневик політики, культури, громадського життя та мистецтва, заснований р. 1925 Вяч. Прокоповичем, виходитиме в 1932 році по старому но-меділі в Парижі при участі тих самих співробітників.

Умови передплати на 1932 рік.

У Франції на рік — 80 фр., на півроку — 40 фр., на три місяці — 20 фр.
на один місяць — 8 фр., окреме число — 2 фр.

	1 рік.	1/2 року	3 місяці	1 місяць	окр. чис.
ЧЕХІЯ	80 к. ч.	40 к. ч.	20 к. ч.	10 к. ч.	3 к. ч.
ПОЛЬЩА	25 зл.	15 зл.	8 зл.	3 зл.	1 зл.
РУМУНІЯ	500 лейв	300 л.	150 л.	50 л.	20 л.
НІМЕЧЧИНА	12 мар.	6 м.	3 м.	2 м.	0,50 м.
СПОЛ. ШТАТИ П.А.	3 дол.	1,5 д.	1 д.	0,40 д.	0,10 д.
КАНАДА	3 дол.	1,5 д.	1 д.	0,40 д.	0,10 д.
БЕЛГІЯ	20 бельг.	10 б.	6 б.	2 б.	0,60 б.

у Парижі набувати в книгарні В. Поволоцького, 13 rue Bonaparte, Paris V.

За кордоном журнал передплачувати й набувати можна у представників «Тризуба»: 1) В Канаді — W. Sikewich, P. O. Box 333 Toronto, Ontario, Canada 2) В Румунії — Dm. Herodot, Strada Delea Veche, 45. Bucarest. 3) В Чехословаччині — Прага: Pl. Filonovic. Horni Cernosice u Prahy, c. 107; П о д є б р а д и — п. інж. Бурачинський. Ukr. Hosp. Akademie Podebrady. 4) В Польщі — J. Lipowicki, Podwale 16, m. 15. W a r s z a w a для грошових переказів — пошт. рахунок 13.435 Warszawa, Jan Lipowicki. 5) В Спол. Штатах «Surma Book», 103, Av. A. New York, N. I., U. S. A. 6) В Царьгороді : M. Zabello. Posta kuturu № 224. Beyoglu. Istamboul. Turquie. 7) В Бельгії — Georges Jakovliv, Ing. 61, rue de Dave, Jambes — Namur. Chèque Postal 234465.

Редакція і адміністрація: 42, rue Denfert-Rochereau, Paris-V^e
Tél. Danton 86-93.

Для переказів у Франції: «Le Trident», chèque postal 898.50, Paris.

Педагог — Комітет.

Адміністратор : Іл. Косенко

Le Gérant : M-me Perdrizet.